

KARTA KURSU (realizowanego w specjalności)**PSYCHOLOGIA KLINICZNA****rok akademicki 2022/ 2023****Kierunek:** Psychologia**Forma prowadzenia zajęć:** stacjonarne**Stopień:** jednolite magisterskie**Rok:** V**Semestr:** X (letni)

Nazwa	Psychologia egzystencjalna	
Nazwa w j. ang.	Existential psychology	
Koordynator	dr Urszula Tokarska	Zespół dydaktyczny
		dr Urszula Tokarska dr Radosław Stupak
Punktacja ECTS*	4	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami psychologii egzystencjalnej oraz analiza i dyskusja koncepcji teoretycznych wyjaśniających te zagadnienia. Nacisk położony jest na uściślenie pojęć oraz przedyskutowanie wybranych zagadnień teoretycznych i twierdzeń, które należą do obszaru teorii i badań w zakresie psychologii egzystencjalnej. Kurs prezentuje również zasadnicze problemy i teoretyczne orientacje psychologii egzystencjalnej, omawiane z uwzględnieniem ich historycznego i aktualnego znaczenia – na przykładach rozwiązań proponowanych przez konkretnych badaczy. Odbiorcy zapoznają się również z możliwościami oraz ograniczeniami w zakresie egzystencjalnie zorientowanej praktyki psychologicznej: terapii oraz poradnictwa egzystencjalnego, a także możliwościami wykorzystania perspektywy egzystencjalnej w procesie wspomaganie rozwoju na wszystkich etapach biegu życia.

Warunki wstępne

Wiedza	Podstawowe zagadnienia z zakresu psychologii ogólnej
Umiejętności	Umiejętność krytycznego i wielokierunkowego myślenia; nastawienie na samorozwój a także zainteresowanie dylematami wewnętrznymi człowieka dorosłego w ujęciu uniwersalnym oraz w warunkach współczesności
Kursy	-

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Wiedza	W01 Dysponuje wiedzą na temat zdrowia psychicznego, harmonii, funkcjonalności i szczęścia prezentowane w ramach psychologii egzystencjalnej.	SK_W02, SK_W05
	W02 Posiada wiedzę o oddziaływaniach interwencyjnych, terapeutycznych i doradczych zgodnych z nurtem psychologii egzystencjalnej.	SK_W02, SK_W07, SK_W010
	W03 Zna koncepcje emocji i motywacji prezentowane w nurcie psychologii egzystencjalnej.	SK_W08, SK_W09

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Umiejętności	U01 Rozumie zasady organizacji i przebiegu edukacji, profilaktyki oraz procesu terapeutycznego w ujęciu egzystencjalnym	SK_U02
	U02 Opisuje i wyjaśnia problemy psychologiczne w kategoriach psychologii egzystencjalnej.	SK_U05, SK_U06
	U03 Potrafi projektować procedury zmian mających na celu podniesienie jakości życia indywidualnego i społecznego uwzględnieniem kontekstu egzystencjalnego.	SK_U01, SK_U03

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Kompetencje społeczne	K01 Inicjuje i przeprowadza działania na rzecz poprawy jakości życia przedstawicieli wybranych grup wiekowych i problemowych.	SK_K02, SK_K04
	K02 Radzi sobie z własnymi problemami o podłożu egzystencjalnym, co pozwala mu w pełniejszy sposób rozumieć złożoność dylematów i problemów drugiego człowieka; jest nastawiony na samorozwój.	SK_K03, SK_K05
	K03 Pomaga rozwiązywać problemy o charakterze egzystencjalnym oraz wspiera rozwój innych – wykorzystując wiedzę z zakresu psychologii egzystencjalnej.	SK_K04

Organizacja												
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	30			15								
45												

Opis metod prowadzenia zajęć

Kurs odbywa się w całości w trybie stacjonarnym.

- Wykład: wykład informacyjny i problemowy z prezentacją multimedialną i dyskusją grupową.
- Ćwiczenia: a/ analiza i dyskusja wskazanych tekstów teoretycznych; b/ analiza ilustracyjnych przypadków z zakresu terapii oraz poradnictwa egzystencjalnego; c/ dyskusja na temat projektów grupowych (zastosowania podejścia egzystencjalnego w odniesieniu do wybranych grup wiekowych i problemowych), d/ praca koncepcyjna nad metodą planszowej „Gry w Człowieka” uwzględniającej najistotniejsze aspekty egzystencjalnego wymiaru ludzkiego istnienia w biegu życia; e/ czynny udział w autorskiej grze (auto)biograficznej „W osiemdziesiąt historii...” stanowiącej egzemplifikację aplikacji założeń psychologii egzystencjalnej dla diagnozy oraz całonocnego wspomaganie rozwoju człowieka; f/ moderowana praca własna w obszarze radzenia sobie z podstawowymi dylematami natury egzystencjalnej na przykładzie indywidualnych strategii nadawania znaczenia doświadczaniu Pandemii COVID-19.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Pracalaboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Pracapismna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pismny	Inne
W01		X						X	X				
W02							X	X	X				
W03								X	X				
U01							X		X				
U02		X							X				
U03							X		X				
K01								X					
K02		X						X					
K03		X					X	X					

Kryteria oceny	<p>Aktywne uczestnictwo w zajęciach (wymagana pełna obecność – każda nieobecność zaliczana zgodnie ze wskazówkami pisemnie lub w bezpośrednim kontakcie z prowadzącym + udział w dyskusjach, przygotowanie w zakresie zalecanej lektury).</p> <p>Pozytywnie oceniona przez prowadzącego prezentacja tematyczna (PP) wraz z dyskusją na bazie wskazanych tekstów.</p> <p>Pozytywnie oceniony przez prowadzącego wkład merytoryczny w opracowanie projektu grupowego nt. zastosowań perspektywy egzystencjalnej w wybranych grupach wiekowych i problemowych.</p> <p>Czynny udział w aktywnościach związanych z doskonaleniem narzędzi pracy w nurcie egzystencjalnym.</p>
----------------	--

Uwagi	Przedmiot specjalnościowy na specjalności <i>Psychologia kliniczna</i> na studiach stacjonarnych jednolitych magisterskich, kierunek: Psychologia
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

WYKŁAD
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie do psychologii egzystencjalnej jako „empirycznej nauki o egzystencji człowieka posługującej się metodą analizy fenomenologicznej”. Psychologia egzystencjalna na tle innych podejść psychologicznych (<i>psychoanalizy, psychologii narracyjnej/ humanistycznej i transpersonalnej</i>). 2. Historyczne i filozoficzne korzenie psychologii egzystencjalnej. Prekursorzy i przedstawiciele podejścia (filozofowie, pisarze, psychiatrzy i psychologowie). 3. „Egzystencja” postaci literackich (<i>Hiob, Kohelet, Syzyf, Lord Jim</i> i in.). 4. Czy psychologia egzystencjalna jest nauką? Analiza krytyczna prób stworzenia tzw. „metapsychologii”. <i>Duchowość, istnienie, transcendencja</i> jako fenomeny „kłopotliwe” dla nauki (?). Przejawy i możliwości wspierania tzw. <i>inteligencji duchowej</i> (SQ). 5. Granice poznania w psychologii egzystencjalnej. Metody jakościowe i idiografizm a metoda fenomenologiczna – ujęcie krytyczne. Rola pytania (zakres, głębokość i motywacje „zaciekawienia” badacza: między „gapieniem się”, rozumiejącą rozmową a znaczącym milczeniem). 6. Analiza podstawowych pojęć z zakresu psychologii egzystencjalnej, m. in.: <i>bycie-w-świecie, istnienie a egzystowanie, ośnawa egzystencjalna, esencja istnienia, życie autentyczne, fałszywe Ja, doświadczenia graniczne, wina egzystencjalna, nicość, wolność egzystencjalna, lęk egzystencjalny</i>). 7. Dylematy egzystencjalne człowieka (troski ostateczne a dychotomie: <i>szczęście/ cierpienie; sukces/ porażka; wycofanie/ zaangażowanie</i>). <i>Life feeling/ life courage/ life energy</i> (Johnson). 8. Wartości w ujęciu egzystencjalnym (przeżycie, tworzenie, wartości postawy). 9. Dialektyka „trosk ostatecznych” człowieka: <i>śmierci, wolności, izolacji i sensu</i>. Wiodące wymiary zdrowego funkcjonowania człowieka w ujęciu egzystencjalnym: „bycie-w-pełni-żywym”, odwaga istnienia i siła do życia (v/s znudzenie i apatia, lęk, trywializacja życia). 10. Pra-tematy ludzkiej egzystencji: <i>miłość, tworzenie, cierpienie/ rozpacz, nadzieja, śmierć</i> (wybrane zagadnienia tanatologii egzystencjalnej). Ludzka <i>od-powiedź</i> na wartości. 11. Źródła i mechanizmy utrzymywania się dylematów egzystencjalnych człowieka żyjącego w epoce post-metafizycznej, po-auratycznej i po-piśmiennej. Pojęcie „nudy”. 12. Poradnictwo i psychoterapia egzystencjalna. Relacja terapeutyczna oraz strategie udzielania profesjonalnej pomocy w ujęciu egzystencjalnym. Analiza egzystencji. 13. Znaczenie i aktualność logoterapii V. Frankla jako odrębnego nurtu poznawania oraz oddziaływania na człowieka i/ lub podstawa uspołniania innych działań pomocowych. 14. Zdrowie psychiczne w ujęciu egzystencjalnym. Profilaktyka problemów egzystencjalnych współczesnego człowieka na poszczególnych etapach jego drogi życiowej. Strategie budowania całościowej odporności psychiczno-duchowej. 15. „Lekcje pandemii”? (potencjalna intensyfikacja samoświadomości, doświadczenie uniwersalizujące, rewizja priorytetów indywidualnych i społecznych, wzrost poczucia odpowiedzialności indywidualnej, społecznej i ekologicznej).

KONWERSATORIUM

1. Fundamentalne pytania ludzkiej egzystencji a psychologia egzystencjalna. Założenia, cele i metody. *Czy egzystencja poprzedza esencję? Perspektywa czasowa a jakość życia* – dyskusja. Doświadczenia graniczne a odporność psychiczna. Konflikty intrapersonalne o podłożu egzystencjalnym.
2. Dylematy egzystencjalne w życiu codziennym i kontekście biograficznym: szczęście v/s cierpienie; miłość v/s osamotnienie; porażka v/s sukces; lęk przed śmiercią v/s zaangażowanie w życie, wolny wybór v/s obowiązki i ograniczenia, znaczenie i sens v/s bez-sensowność życia.
3. Psychologia egzystencjalna w praktyce: znaczenie i zasady stosowania logoterapii. Projektowanie schematu rozmowy logoterapeutycznej z osobą w wieku średnim oraz senioralnym.
4. „Rozmowy o miłości i śmierci”: pra-tematy ludzkiej egzystencji we wspomaganii rozwoju adolescentów i młodych dorosłych.
5. Analiza i interpretacja wybranych studiów przypadku w kontekście psychologii egzystencjalnej. Podejście egzystencjalne wobec wyzwań współczesności: tempa życia, chaosu informacyjnego, strategii przetwarzania doświadczenia indywidualnego, atrofii wartości.
6. Perspektywa poznawcza, behawioralna, psychodynamiczna i egzystencjalna – porównanie, wady i zalety. Kontekst społeczny psychologii i terapii. Alienacja w perspektywie egzystencjalnej i innych.
7. Choroba i doświadczenie transformacyjne. Kruchłość/ podatność. Sztuczna naturalność i autentyczność. Współczesne koncepcje fenomenologiczne, egzystencjalne i neuro-fenomenologiczne. Egzystencjalno-fenomenologiczne podstawy rozumienia psychoz. Rozumienie v/s wyjaśnianie. Norma v/s patologia. Etykiety diagnostyczne.

Wykaz literatury podstawowej

1. Frankl, V. E. (2010). *Wola sensu. Założenia i zastosowania logoterapii*. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.
2. Jacobsen, B. (2008). *Invitation to Existential Psychology: A Psychology for the Unique Human Being and Its Applications in Therapy*. New Jersey: John Wiley & Sons.
3. Oleś, P. (2011). Co decyduje o ukierunkowaniu dążeń: sens życia czy treść opowieści? (Psychologia egzystencjalna: źródła i geneza; Co decyduje o zachowaniu?; Czy wolność i odpowiedzialność mają ograniczenia?; Człowiek-w-świecie; Co to jest lęk egzystencjalny? Człowiek wobec wartości; Struktura sensu życia; Nerwica noogenna). W: P. Oleś, *Wprowadzenie do psychologii osobowości* (s. 331-347). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
4. Szczukiewicz, P., Olszewski, J. (2014). Podejście egzystencjalne w psychologii i psychiatrii – możliwości i ograniczenia. *Horyzonty Psychologii, IV*, 103-118.
5. Bugental, F. (1978). W poszukiwaniu autentyczności. W: K. Jankowski (red.), *Przełom w psychologii* (s. 325-340). Warszawa: Czytelnik.
6. Burkeman, O. (2016). Therapy wars: The revenge of Freud. *The Guardian*, 2016, January 7th. <https://www.theguardian.com/science/2016/jan/07/therapy-wars-revenge-of-freud-cognitive-behavioural-therapy>
7. Graybow, S. (2019). Alienation as EBP. *Damage*, 2019, March 25th. <https://damagemag.com/2019/03/25/alienation-as-ebp/>
8. Kapusta, A. (2021). Transformative Experience and Psychopathology. In R. Grzywacz, P. Janik, M. Kozak, Sz. Urbaniak (Eds.), *The Faces of Contemporary Phenomenology: the Quest for Relevance* (pp. 193-208). Harrassowitz Verlag.
9. Laing, R. D. (2004). *Podzielone „Ja”*. Poznań: Rebis. (rozdz. 2).
10. Wojdała, B. (2016). Sytuacja pacjenta jako sytuacja graniczna. *Psychoterapia* 1(176), 77-86.

Wykaz literatury uzupełniającej

Literaturę uzupełniającą rozbudowano znacznie na prośbę studentów ze względu na specyfikę przedmiotu. Studenci korzystają z niej wybiórczo i cyrkularnie, w zależności od dynamiki dyskusji i pomysłów na projekty w podgrupach.

1. Adamiec, M. (1988). *Doświadczenie przemiany jako kategoria psychologiczna*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
2. Adamik, M. (2017). Samotranscendencja jako wsparcie i samoodłączenie jako podstawa poczucia wolności w obozie koncentracyjnym na podstawie teorii i doświadczenia Viktora Emila Frankla. *Problematyka transgresji i transcendencji. Fides et Ratio*, 2(30), 266-277.
3. Adamik, M. (2018). Rozwijanie wewnętrznej wolności. Trening uważności jako praktyka samodystansowania się w świetle teorii Viktora Frankla. *W trosce o rozwój. Ujęcie integralne. Fides et Ratio*, 2(3-4), s. 39-49.
4. Adler, A. (1986). *Sens życia* (rozdz. 1, 3, 6, 15). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
5. Bakwell, S. (2018). *Kawiarnia egzystencjalistów. Wolność, Bycie i koktajle morelowe*. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.
6. Bendyk, E. (2020). *W Polsce czyli wszędzie. Rzecz o upadku i przyszłości świata*. Warszawa: „Polityka”.
7. Brach-Czajna, T. (2018). *Szczeliny istnienia*. Kraków: Wydawnictwo Znak.
8. Breathnach, S. B. (1995). *Ścieżka Prostej Obfitości. Dziennik otuchy i radości*. Poznań: Zysk i S-ka.
9. Buber, M. (1993). *Problem człowieka, cz. I*. Warszawa: Wydawnictwo Spacja.
10. Cathcart, Th., Klein, D. (2012). *Heidegger i hipopotam idą do nieba. O życiu, śmierci i zaświatach na serio i w żartach*. Poznań: Wydawnictwo Media Rodzina.
11. Chrobot, B. (2021). *Influenza Magna. U progów wieczności*. Warszawa: Ringel Aksel Springer.
12. Czerkawska, A. (2013). *Poradnictwo egzystencjalne. Założenia – inspiracje – rozwiązania praktyczne*. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.
13. Droit, R-P. (2004). *101 zabaw filozoficznych. Doświadczenie codzienności*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
14. Fabjański, M. (2020). *Uwolnij się! Dobre życie według siedmiu filozofów – terapeutów*. Kraków: Znak.
15. Frankl, V. E. (1962). *Psycholog w obozie koncentracyjnym*. Warszawa: PAX.
16. Frankl, V. E. (1976). *Pluralizm nauk a jedność człowieka*. W: V. E. Frankl, *Homo patiens* (s. 127-140). Warszawa: Pax.
17. Frankl, V. E. (2008). *Człowiek w poszukiwaniu sensu. Głos nadziei z otchłani Holokaustu*. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.
18. Frankl, V. E. (2017). *Lekarz i dusza. Wprowadzenie do logoterapii i analizy egzystencjalnej*. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.
19. Frankl, V. E. (2019). *Bóg ukryty. W poszukiwaniu ostatecznego sensu*. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.
20. Gałdowa, A. (red.) (1999). *Wybrane zagadnienia z psychologii osobowości*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
21. Gałdowa, A. (red.) (2000). *Tożsamość człowieka*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
22. Gałdowa, A. (2002). *Powszechność i wyjątek. Rozwój osobowości człowieka dorosłego*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
23. Gałdowa, A. (red.) (2005). *Psychologiczne i egzystencjalne problemy człowieka dorosłego*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
24. Griffith, J., & Gryffith, M. E. (2008). *Odkrywanie duchowości w psychoterapii*. Kraków: WAM.
25. Grzywa, A. (2013). *Jak oswoić się z myślą o starości, umieraniu i śmierci*. Lublin: Wydawnictwo Słowa i Myśli.
26. Hall, C., & Lindzey, G. (1990). Psychologia egzystencjalna. W: C. Hall, G. Lindzey, *Teorie osobowości* (s. 291-322). Warszawa: PWN.
27. Hayasaki, E. (2014). *Lekcje umierania. Prawdziwa historia o życiu*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
28. Hollis, J. (2008). *Odnaleźć sens w drugiej połowie życia. Jak wreszcie naprawdę dorosnąć*. Warszawa: MT Biznes.
29. Irvine, W. B. (2019). *Wyzwanie stoika. Jak dzięki filozofii odnaleźć w sobie siłę, spokój i odporność psychiczną*. Kraków: Insignis Media.
30. James, E. St. (1997). *Zatrzymaj świat i wysiądź. Najkrótsza droga do uproszczenia swojego życia i uzyskania prawdziwej wolności*. Bydgoszcz: Dom Wydawniczy Limbus.

31. Jucewicz, A., Kwaśniewski, T. (red.) (2020). *Niepewność. Rozmowy o strachu i nadziei*. Warszawa: Wydawnictwo Agora.
32. Jung, C. G. (1989). *Rebis czyli kamień filozofów*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
33. Kaczmarczyk, I. (2009). Perspektywa egzystencjalna w Terapii Osób Dorosłych – dzieci Alkoholików. Dostępne on-line: http://ireneusz-kaczmarczyk.pl/images/pdf/DDA_perspektywa%20egzystencjalna.pdf
34. Kapała, M. (2017). Duchowość jako niedoceniony aspekt psyche. Propozycja nowego ujęcia duchowości w psychologii – kategoria wrażliwości duchowej. *Annales Universitatis Curie-Skłodowska. Lublin – Polonia. Sectio J, XXX, 1*.
35. Lange, A. (2019). *Życ z sensem. Praktyczne zastosowania logoterapii*. Warszawa: Imprint Media.
36. Lange, A. (2003). Analiza egzystencjalna – poszukiwanie zgody na życie. *Psychoterapia, 2(125)*.
37. Levine, St. (2001). *Gdybyś miał przed sobą rok życia. Eksperyment na świadomości*. Warszawa: Wydawnictwo Szafa.
38. Lucas, E. (2009). *Sztuka życia na cały rok*. Kraków: WAM.
39. Lucas, S. D. (2016). *The Primacy of Narrative Agency: A Feminist Theory of the Self*. Sydney: Department of Philosophy [unpublished Doctor of Philosophy Thesis].
40. Mancarz, P. Popielski, K. (2015). *Trauma egzystencjalna a wartości*. Warszawa: Difin.
41. Maslow, A. (1986). *W stronę psychologii istnienia* (s. 26-73). Warszawa: Pax.
42. May, R. (1989). *Psychologia i dylemat ludzki*. Warszawa: PAX.
43. Meckel, M. (2010). *List do mojego życia. Historia wypalenia zawodowego*. Warszawa: Kurhaus Publishing Media.
44. Oleś, P. Oleś, P. (2011). Satysfakcja i sens życia. W: P. Oleś, *Psychologia człowieka dorosłego* (s. 288-300). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
45. Opoczyńska, M. (red.) (1999). *Wprowadzenie do psychologii egzystencjalnej*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
46. Opoczyńska, M. (red.) (2014). *Poza zasadą powszechności. Próby idiograficzne*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
47. Pervin, L. A., & John, O. P. (2002). Teoria fenomenologiczna. Zastosowania i ocena. W: L. A. Pervin, O. P. John, *Osobowość. Teoria i badania* (s. 198-230). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
48. Roiphe, K. (2017). *Godzina zmierzchu. Jak odchodzili wielcy pisarze*. Warszawa: Wydawnictwo Wielka Litera.
49. Rohr, R. (2017). *„Spadać w górę”. Duchowość na obie połowy życia*. Kraków: Wydawnictwo WAM.
50. Sauer, R. (1993). *Dzieci wobec cierpienia. Jak rozmawiać z dziećmi o cierpieniu*. Warszawa: PAX.
51. Socha, P. (red.) (2000). *Duchowy rozwój człowieka. Stądialne koncepcje rozwoju człowieka w ciągu życia*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
52. Straś-Romanowska, M. (2002). Rozwój osobowy a rozwój człowieka. *Studia Psychologica, 3*, 91-104.
53. Straś-Romanowska, M. (1992). *Los człowieka jako kategoria psychologiczna: podstawy teoretyczne*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
54. Studenski, M. (2014). Odkrywanie sensu drogą prowadzącą do rzeczywistości. *Świat i Słowo, 1(22)*, 149-162.
55. Szczukiewicz, P., Szczukiewicz, A. (2018). Logoterapia Viktora Emila Frankla w psychoterapii i poradnictwie psychologicznym. *Annales Universitatis Curie-Skłodowska. Lublin – Polonia. Sectio J, XXXI, 2*.
56. Szenajch, P. (2015). *Trudne umieranie. Narracyjne przedstawienia choroby i śmierci a doświadczenie osób terminalnie chorych*. Warszawa: Instytut Sławistyki PAN.
57. Śleszyński, D. (1998). *Wędrówka doświadczenia. Podejście fenomenologiczne i egzystencjalne*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Trans Humana.
58. Śniarowska-Tlatlik, M., (red.) (2010). *Psychologia bliżej bycia. Inspiracje egzystencjalne*. Kraków: AT Group.
59. Tokarczuk, O. (2020). *Czuły narrator*. Kraków: Wydawnictwo Literackie. [rozdziały: *Ogniozja* (s. 5-29); *Ćwiczenia z obcości* (s. 30-40); *Czuły narrator* (s. 261-289)].
60. Tokarska, U. (2002). Profilaktyka egzystencjalna jako forma przygotowania do radzenia sobie ze zmianami życiowymi. W: D. Kubacka-Jasiecka (red.), *Człowiek wobec zmiany. Rozważania psychologiczne* (s. 67-73). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
61. Tokarska, U. (2009). Wątki egzystencjalne w psychologii narracyjnej. W: H. Wrona-Polańska, E. Czerniawska, L. Wrona (red.), *Szkice o ludzkim poznawaniu i odczuwaniu* (s. 103-116). Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.

62. Tokarska, U. (2010a). Wspomaganie rozwoju inteligencji duchowej (SQ) z wykorzystaniem narracyjnej gry (auto)biograficznej „W osiemdziesiąt historii do-o-KOŁA ŻYCIA”. W: K. Obuchowski, M. K. Stasiak (red.), *Duchowy wymiar istnienia* (s. 155-182). Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej.
63. Tokarska, U. (2010b). „Stawać się Panem Własnego Oblicza”. O możliwościach intencjonalnych oddziaływań narracyjnych w biegu życia ludzkiego. W: M. Straś-Romanowska, B. Bartosz, M. Żurko (red.), *Psychologia małych i wielkich narracji* (s. 293-314). Warszawa: Eneteia, Wydawnictwo Psychologii i Kultury.
64. Tokarska, U. (2011). Kształcenie kompetencji biograficznej jako forma profilaktyki problemów egzystencjalnych współczesnego człowieka. W: M. Piorunek (red.), *Poradnictwo. Kolejne przybliżenia* (s. 57-81). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
65. Trzópek, J. (2006). *Filozofia psychologii – naturalistyczne i antynaturalistyczne podstawy psychologii współczesnej*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
66. Trzópek, J. (2008). Wolność egzystencjalna a psychologiczne rozumienia wolności: czy psychologii jako nauce dostępne są kategorie egzystencjalnej filozofii? *Analiza i Egzystencja*, 8, 65-83.
67. Tuszyńska, A. (2007). *Ćwiczenia z utraty*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
68. Valles, C. G. (1995). *Odwaga bycia sobą*. Poznań: Zysk i S-ka.
69. Viorst, J. (2020). *To, co musimy utracić, czyli miłość, złudzenia, zależności i niemożliwe do spełnienia oczekiwania, których każdy z nas musi się wyrzec, by móc wzrastać*. Poznań: Warszawa: Wydawnictwo Zwierciadło.
70. Wais, J. (2014). *Bracia Grimm i siostra śmierć. O sztuce życia i umierania*. Warszawa: Eneteia, Wydawnictwo Psychologii i Kultury.
71. Widera-Wysoczańska, A. (2000). *Rozmowy o przemijaniu. Hermenutykna analiza psychologiczna doświadczeń człowieka*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
72. Wilber, K. (2014). „Niepodzielone. Wschodnie i zachodnie teorie osobowości”. Poznań: Zysk i S-ka.
73. Wilber, K. (2016). „Śmiertelni nieśmiertelni”. Warszawa: Czarna Owca.
74. Wojdała, B. (2016). Sytuacja pacjenta jako sytuacja graniczna. *Psychoterapia* 1(176), 77-86.
75. Yalom, I. (2003). *Dar terapii. List otwarty do nowego pokolenia terapeutów*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Psychologii Zdrowia.
76. Yalom, I. (2008). *Psychoterapia egzystencjalna*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia.
77. Burkeman, O. (2016). Therapy wars: The revenge of Freud. *The Guardian*, 2016, January 7th. <https://www.theguardian.com/science/2016/jan/07/therapy-wars-revenge-of-freud-cognitive-behavioural-therapy>
78. Ginev, G. (2015). *Debating Cognitive Existentialism. Values and Orientations of Hermeneutic Philosophy of Science*. Boston: Brill Rodopi.
79. Graybow, S. (2019). Alienation as EBP. *Damage*, 2019, March 25th. <https://damagemag.com/2019/03/25/alienation-as-ebp/>
80. Kapusta, A. (2021). Transformative Experience and Psychopathology. In R. Grzywacz, P. Janik, M. Kozak, Sz. Urbaniak (Eds.), *The Faces of Contemporary Phenomenology: the Quest for Relevance* (pp. 193-208). Harrassowitz Verlag.
81. Kenyon, G. (2000). *Philosophical foundations of existential meaning*. In: G. Reker, K. Chamberlain (eds.), *Exploring Existential Meaning: Optimizing Human Development Across the Life Span* (pp. 7-22). Thousand Oaks CA: Sage.
82. Valle, R. S., & Halling, S. (Eds.). (1989). *Existential-phenomenological perspectives in psychology: Exploring the breadth of human experience*. New York: Plenum Press.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	25
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	15
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	14
	Przygotowanie do egzaminu	-
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4